

Udvid pesticidstrategien med strategi for biocider

Det er unikt for Danmark, at vi anvender urensset grundvand som drikkevand.

For at sikre fortsat godt og sundt drikkevand til danskerne opfordrer Danske Vandværker den kommende miljøminister til hurtigst muligt at fremlægge en ny biocidstrategi i tillæg til den nuværende pesticidstrategi. Strategien bør udformes i dialog med brancheorganisationerne inden for vand- og byggesektoren og tage udgangspunkt i den eksisterende nationale og internationale forskning på området.

Baggrunden er fund af nye stoffer i det danske drikkevand som f.eks. DMS og chlorothalonil-amidsulfonsyre, der har ført til lukning af borer, og at et vandværk i Storkøbenhavn har måttet lukke midlertidigt for drikkevandet. Sådant en situation kan være med til at undergrave tilliden til det danske drikkevand på længere sigt. Mens vandværkerne så vidt muligt henter vand fra alternative borer, og evt. samarbejder med nabovandværket, i de situationer, hvor der er problemer med forurening af vandet, er det ikke altid muligt at finde velegnede alternative kilder. Samtidig er der ikke i alle tilfælde udviklet effektive rensemetoder, som kan anvendes i forhold til fund af nye stoffer. Derfor er det så vigtigt, at vi fortsat beskytter vores grundvand fra nedsivning af forurenende stoffer.

Der har de senere år været fokus på konsekvenserne af pesticider fra landbruget, men i mindre omfang på miljøfremmede stoffer fra f.eks. byggesektoren. Det vil ofte være kemikalier i form af biocider fra maling og træbeskyttelse, der udvaskes med regnvand, og på den måde ender i det danske grund- og drikkevand.

På grund af den manglende viden er der behov for, at den nye miljøminister uanset partifarve straks sætter sig i spidsen for en målrettet strategi og handlingsplan, der kan være med til at sikre godt sundt drikkevand til forbrugerne i fremtiden. En kommende regering bør sikre strenge krav til miljøfremmede stoffer, der kan risikere at ende i drikkevandet. Det gælder også på EU-niveau, fx når nye biocid-aktivstoffer skal vurderes i forhold til deres potentielle risiko for vandmiljøet og dermed mulige anvendelse i produkter. Enhver tvivl om risikoen bør altid komme vandmiljøet og dermed de danske vandforbrugere til gavn.

Strategien bør indeholde følgende elementer:

- Afdækning af i hvilket omfang biocider fra tagflader, husmure, veje mv. strømmer med regnvand ned til overflade- og grundvand, og hvilke konsekvenser det har for drikkevandet. Sikre, at alle relevante biocider og deres nedbrydningsprodukter indgår i grundvandsovervågningen (GRUMO).
- Styrket kontrol med biocidholdige produkter som maling og træbeskyttelse, herunder ulovlig import og brug af biocidholdige produkter.
- Styrket forskning i biociders betydning for menneskers sundhed
- Afdækning af hvilke tekniske og økonomiske konsekvenser et potentielt øget fund af biocider i drikkevandet har for forsyningerne. Hvilke rensemetoder findes der, og hvilke økonomiske konsekvenser vil det have for vandforbrugerne, hvis der skal investeres i nye vandbeskyttelses- eller renselanlæg?
- Giftige biocider skal udfases hurtigst muligt

Som led i udarbejdelse af strategien skal der nedsættes en task-force på tværs af minister- og myndighedsområder f.eks. miljø og byggeri. I gruppen bør indgå repræsentanter for vand- og byggebranchen, herunder importører og forhandlere af maling- og træbeskyttelsesprodukter (farve-/lakindustrien). Fokus for arbejdsgruppen skal blandt andet være at sikre en koordineret indsats over for biocider i grund- og drikkevandet og at få koordineret og opsamlet den viden, der findes på området.

Der bør samtidig afsættes midler på Finansloven til at få belyst og modvirket konsekvenserne af nye fund af biocider i vores grund- og drikkevand.

Det gælder ikke mindst midler til Miljøstyrelsens arbejde med at risikovurdere miljøfarlige biocidprodukter. Et internt notat, som Miljøstyrelsen offentliggjorde i forbindelse med udflytningen, viser, at biocidprodukter kan markedsføres i Danmark helt uden styrelsens risikovurdering på grund af manglende ressourcer hos styrelsen.

Vi står med andre ord i en situation, hvor vi risikerer, at de danske forbrugere ikke kan få rent vand i fremtiden. Det skyldes ikke mindst en fortsat manglende implementering af EU's biocidforordning, men også for lidt politisk bevågenhed og koordinering. Og endelig at udflytningen af Miljøstyrelsen medfører et videnstab og mangel på ressourcer til at foretage de nødvendige risikovurderinger – hvilket i sidste ende kan betyde en nedprioritering af forbrugernes sikkerhed.

Fakta – Hvad er biocider?

Biocider er kemiske stoffer, der er beregnet til at bekæmpe skadedyr, bakterier og svampe mv. I modsætning til pesticider anvendes biocider ikke til landbrugsafgrøder, men ofte i for eksempel byggematerialer. Det kan være i maling, træbeskyttelse og lign., som anvendes til husmure og havehegn, og som beskytter malingen mod ”vind og vej” eller byggeriet fra angreb fra svampe og alger.

Problemet i forhold til drikkevand er, at f.eks. hustage, havehegn og behandlede overflader (husmure mv.) kan frigive biocider, når de bliver våde. Det betyder, at biociderne udvaskes sammen med regnvandet til vores overfladevand (søer og åer), men også risikerer at strømme videre ned til grundvandet og dermed til vores drikkevand.

Der skelnes typisk mellem et ’aktivstof’ (f.eks. chlorothalonil), der er det kemiske navn på det stof, der indgår i et produkt, og ’nedbrydningsprodukter’, som opstår, når aktivstoffet efter brug nedbrydes til nye stoffer (f.eks. chlorothalonil-amidsulfonsyre). Nedbrydningsprodukter kan være de samme fra pesticider og biocider, f.eks. kan chlorothalonil-amidsulfonsyre stamme fra både svampebekæmpelsesmidler i landbruget og byggeriet, hvilket har betydning, når man skal vide, hvorfor stofferne bliver fundet. Nedbrydningsprodukter bliver nemmere udvasket til grundvandet end aktivstofferne, idet de i højere grad opløses i vandet.

Pt. er det langt fra alle biocid-aktivstoffer, der er risikovurderet på EU-niveau. Det gælder f.eks. stoffer, der anvendes i byggematerialer. Som følge af EU’s seneste biocidforordning gælder en overgangsperiode frem til 2025, hvor alle aktivstoffer skal vurderes. Miljøstyrelsen har imidlertid i et internt notat, offentliggjort i forbindelse med styrelsens udflytning, gjort opmærksom på, at styrelsen langt fra har tilstrækkelige ressourcer til at risikovurdere nye biocid-produkter. Det vil ifølge Styrelsen betyde, at produkterne kan markedsføres i Danmark helt uden Miljøstyrelsens risikovurdering.